

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Podpůrná opatření 1.stupně a způsob jejich zavádění

Podpůrná opatření a jejich zavádění ve škole, případně ve školských zařízeních, vycházejí z novely školského zákona č. 82/2015 Sb. a vyhlášky č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Tato vyhláška upravuje konkrétní výčet a účel podpůrných opatření a jejich členění do stupňů, postup školy, organizaci podpůrných opatření, atd. Článek je zaměřen na výčet, účel, druhy podpůrných opatření prvního stupně, postup školy při zavádění podpůrných opatření prvního stupně tak, aby byla podpůrná opatření zavedená v souladu s nejlepším zájmem žáka.

K čemu jsou podpůrná opatření určena

Podpůrná opatření mají zajistit žákům **kompensaci obtíží** při vzdělávání ve školách a vyrovnávat jejich obtíže ve vzdělávání. Jedná se o nezbytné úpravy ve vzdělávání, které odpovídají zdravotnímu stavu žáků, zohledňují jejich kulturní prostředí nebo odlišné životní podmínky žáka. Podpůrná opatření zahrnují poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení, úpravu organizace, obsahu, hodnocení a forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a personální podpory.

Podpůrná opatření 1.stupně

Podpůrná opatření prvního stupně poskytuje škola sama, v součinnosti se školním poradenským pracovištěm. 1.stupeň podpory nemá normovanou finanční náročnost pro účely poskytování finančních prostředků ze státního rozpočtu. Tato podpůrná opatření mají podobu individualizace přístupu k žákovi a tzv. Plán pedagogické podpory. Přesně jsou podpůrná opatření 1.stupně definována ve vyhlášce č. 27/2016, § 10 a v příloze č.3 této vyhlášky.

Dělí se do dvou oblastí: podpůrná opatření určená žákovi **s obtížemi ve vzdělávání** a podpůrná opatření určená žákovi **s obtížemi v chování**, případně se může jednat o kombinaci obou druhů.

Cílová skupina podpůrných opatření 1.stupně

Jedná se o žáka, studenta, který vykazuje **mírné obtíže ve vzdělávání**, které lze zvládnout mírnými úpravami v režimu výchovně vzdělávacího procesu a školní přípravy. Poskytuje se nejenom **žákovi**, ale i **učitelům** formou metodické podpory a **rodičům**, kteří potřebují od školy radu, případně návod, jak mají s dítětem postupovat v rámci domácí přípravy. Složka práce s rodiči je nesmírně důležitou součástí Plánu pedagogické podpory, protože většinový rodič nemá pedagogické vzdělání a potřebuje od školy a jejích pedagogů poradenskou činnost.

Definice podpůrných opatření 1.stupně

Podpůrná opatření 1.stupně slouží k ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání žáka a to formou mírných úprav v režimu školní výuky a domácí přípravy, zjednodušeně lze říci, že se nejedná o nijak masivní zavádění speciálně pedagogických metod. Tyto metody jsou určeny až žákům od 2.stupně podpůrných opatření na základě doporučení ŠPZ a na základě diagnostikovaných speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Podpůrná opatření jsou zaváděna v rámci nejvyššího zájmu žáka.

Kompetence pedagogů a školy při zavádění 1. stupně podpůrných opatření

První stupeň podpory je plně **v kompetenci školy**. Pedagogové jsou při zavádění prvního stupně aktivními a kompetentními realizátory opatření. Učitel jako první vidí a má možnost diagnostikovat obtíže žáka při výuce a výchově. Zde je nutná plná **spolupráce sboru**, obzvláště, jedná-li se o žáka, na jehož výuce se podílí více pedagogů.

Doporučený postup:

Má-li jakýkoliv pedagog působící u žáka na základě své pedagogické diagnostiky pocit, že dítě vykazuje odchylky od své normy, obrátí se na třídního učitele daného žáka. Ten bezodkladně svolá schůzku všech vyučujících daného žáka. Na této schůzce je nadefinován problém ve výchovně vzdělávacím procesu žáka a navrhнутy způsoby řešení v rámci podpůrných opatření

1.stupně. Neměla by tato záležitost být zátěží pro pedagogický sbor, ale pomocí při práci s žákem a školní třídou, kde je tento žák kmenově zařazen. Proto je velmi nutné, aby sbor prošel nácvikem nanečisto.

Východiska pro nastavování podpůrných opatření 1.stupně

- Pozorování v hodině
- Rozhovor se žákem rodičem
- Ústní prověřování znalostí a dovedností
- Analýza procesů, výkonů a výsledků činností s důrazem na kvalitativní rozbor
- Didaktické testy
- Reflexe rozboru žákovy práce a hodnocení
- Práce s kritérii hodnocení
- Týmová spolupráce učitelů
- Analýza domácí přípravy
- Analýza dosavadního pedagogického postupu.

Obsah podpůrných opatření 1. stupně

a)Metody výuky

Metody výuky vycházejí z obecných didaktických zásad, reflektují možnosti a potřeby žáka, rozvíjejí preferované učební styly žáka, respektují specifika žáka a jeho nadání. Jsou zaměřené na rozvoj vnímání, paměti, řešení problémů. Mají opakovací a procvičovací charakter. Musí aktivizovat a motivovat žáka v jeho pracovních návycích. Vždy je nutné zdůraznit individuální přístup k žákovi a individualizaci výuky.

Metody výuky musí respektovat obecné didaktické zásady:

- Zásada komplexního rozvoje žáka
- Zásada vědeckosti
- Zásada uvědomělosti a aktivity
- Zásada názornosti

- Zásada soustavnosti a přiměřenosti
- Zásada individuálního přístupu

Možnosti individuální výuky v 1.stupni podpůrných opatření

- Naučit žáka učit se
- Hledat s žákem vhodné strategie učení
- Doučování
- Individualizace výuky (PLPP)
- Vyšší míra pozorování a záznamy těchto pozorování
- Identifikace oslabených oblastí žáka
- Zadávání dílčích úkolů rozvíjejících oslabené schopnosti žáka
- Využívání vhodných pomůcek
- Uplatňování metodických kroků při výuce čtení a psaní
- Zadávání individuální obtížnosti úkolů se zaměřením na motivační aspekt
- Ověřování porozumění úkolu
- Opakovaný individuální výklad
- Větší dohled nad žákem
- Vyšší míra podpory spojená s pozitivním posilováním
- Tolerance tempa dítěte
- Spolupráce s rodiči s přesně definovanými doporučeními pro domácí přípravu, spíše zaměřené na rozvoj funkcí než na dohánění učiva

b) Úprava obsahu a výstupů ze vzdělávání

Tento druh podpůrných opatření v rámci 1.stupně podpory se týká hlavně žáků nadaných. Jedná se o obohacování dílčích výstupů nad rámec školního vzdělávacího programu, nejčastěji se volí pro nadané a mimořádně nadané žáky podle charakteru jejich nadání. Cílem je prohloubit učivo, rozšířit ho a obohatit o další informace, stimulovat objevování a vyhledávání dalších souvislostí a vazeb, které vzdělávání nabízí.

c) Organizace výuky

Organizace výuky směřuje k aktivizaci koncentrace pozornosti žáka, ke zlepšení jeho motivace a schopnosti učit se, k zapamatování a vybavení si učiva. Je vždy zohledňován sociální statut a vztahová síť třídy, domácí prostředí.

Možnosti úpravy organizace

- Upevnění a modifikace pravidel
- Struktura vyučovací hodiny
- Uspořádání třídy, případně změna zasedacího pořádku (zde je nutné respektovat ale právo dítěte na místo ve třídě, nikdy nepřesazovat bez souhlasu všech žáků ve třídě)
- Kooperativní výuka
- Výuka v blocích
- Diferenciace učiva
- Častější kontrola
- Zaměření žáka na úkol, ne na riziko neúspěchu
- Podpora pozitivních strategií
- Podpora kompetence, samostatnosti a odpovědnosti žáka
- Tvorba homogenních skupin
- Nabídka volitelných a nepovinných předmětů

d) Hodnocení

Hodnocení je nezbytnou součástí vzdělávání a je nutné pracovat s individuální hodnotící normou, která je založená na kritériích a práci s kritérii hodnocení, s důrazem na motivační složku hodnocení a hodnocení vzhledem k výstupům daným RVP, reps. ŠVP. Každé hodnocení by mělo být v modelu SIR (jedná se o složku sociální, informativní a reflektující). Musí být vždy postaveno na kritériích, která musí pracovat s normou a umožní postřehnout specifika žáka (komunikační dovednosti a schopnosti, práce s postupy, schopnost práce s texty a s logickou posloupností atd.) Vždy se do hodnocení promítá osobnost žáka, schopnost plnit zadání. Nikdy osobní vztahy učitele k žákovi, případně k rodině žáka.

e) Intervence školy

Přímá podpora učitelem

Slouží ke zmapování možných forem přímé práce s žákem, případně se jedná o součinnost všech pedagogů pracujících s žákem, hlavně za účelem tvorby PLPP.

Plán pedagogické podpory (PLPP)

PLPP se vypracovává na dobu maximálně třech měsíců a je vždy průběžně vyhodnocován. Slouží zároveň jako podklad, pokud žáka škola odesílá po nenaplnění PLPP do ŠPZ. Také se stává nedílnou součástí dokumentace žáka.

Obsah PLPP

Proč je vypracován, datum vytvoření a vyhodnocení

I.Charakteristika žáka a jeho obtíží

Je nutné, aby byly přesně definovány silné a slabé stránky žáka. Vyvarujte se nicneříkajícím pojmů – zlobí, nedává pozor, vyrušuje, komunikuje, rodina dobrá atd. Pokud jsou slabé, případně silné stránky nadefinovány nepřesně, nikdy nenastavíte dobře cíle PLPP.

II.Stanovení cíle rozvoje žáka

Musí být zase přesně definované, měřitelné, tedy s rozmyslem kritérií, pomocí kterých bude škola vyhodnocovat PLPP.

Vždy se postupuje v dílčích krocích, nesnažme se odstranit všechny problémy najednou.

Někdy je cílem i práce se třídou ve smyslu posílení kolektivu, nastavení pravidel, metody práce vycházející z MPP.

III.Podpůrná opatření ve škole

Metody

Metody ve smyslu specifikace metod práce s žákem. Opětovně je potřeba být konkrétní, vybírat rozdílné metody, jsou-li důvodem sestavení PLPP výukové obtíže nebo obtíže se

základem v chování žáka a přístupu k plnění školních povinností. Vždy musí mít pedagog na zřeteli učební preference při samostatném učení žáků, tedy vybírané metody v sobě zahrnují individuální kognitivní a učební styly a učební preference. U každého žáka jsou vstupní preferenční systémy originální kombinací vizuálního, auditivního, kinestetického způsobu zpracování informací.

Organizace výuky

Navrhovaná opatření v rámci změn organizace výuky musí být vyvážené v poměru zátěž a odpočinek, musí být v souladu se vzdělávacími obsahy a respektovat specifika práce s jednotlivcem a třídou, respektive skupinou.

Hodnocení

Vždy včasné, se zpětnou vazbou, předem vysvětlenými požadavky, ve spolupráci s rodinou. Je nutný důraz na individuální hodnocení a sebehodnocení.

Pomůcky

Pomůcky, které jsou využitelné v 1.stupni podpůrných opatření jsou hlavně názorně manipulační, ICT technika, programy na procvičování a upevnění učiva, tabulky, přehledy, učebnice a pracovní listy, programy zaměřené na prevenci výukových obtíží atd.

Požadavky na organizaci práce učitelů

Hlavní důraz je na spolupráci učitelů a jejich jednotnost při naplňování 1.stupně podpůrných opatření. Učitelé se podílí na sestavení PLPP, průběžně ho vyhodnocují, vyhodnocují PLPP na závěr a navrhují další možnosti řešení práce s žákem. Tato činnost vypadá časově náročná. Není to tak hrozné. Sestavení PLPP by mělo trvat cca 30 minut, taktéž jeho konečné vyhodnocení. Průběžné vyhodnocení se dělá přibližně jednou za 14 dní a trvá okolo 10 – 15 minut. Záleží, zda-li je PLPP úspěšný, či neúspěšný. V požadavcích na učitele jsou dále nutnost, pokud bylo uvedeno v PLPP, držet se stanovené struktury hodiny, častá zpětná vazba, častější interakce s žákem, práce se třídou, konzultace atd. To ale záleží na cílech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

PLPP, které byly nastaveny pro konkrétního žáka. Každý žák bude mít jinou míru náročnosti na organizaci práce pedagogů.

Podpůrná opatření v rámci domácí přípravy

S PLPP je vhodné seznámit rodiče. Oni jsou navíc jedním ze zdrojů informací o žákovi. Zde může škola zavést deníky žáka, konzultace pro rodiče, častější kontakty s rodičem, individuální domácí přípravu atd.

Podpůrná opatření jiného druhu

Zohledňuje se zdravotní stav dítěte, jeho postavení v kolektivu třídy, zátěžové stavy v rodině. Může se využít program z MPP, kontakt s OSPOD, neziskovými organizacemi atd.

IV. Vyhodnocení

Závěrečné vyhodnocení PLPP je nejdéle po třech měsících od jeho zavedení.

Pokud PLPP nebyl naplněn, je vhodné žákovi, zákonným zástupcům doporučit odborné vyšetření v ŠPZ.

Ředitel školy a 1.stupeň podpůrných opatření

Ředitel školy zodpovídá za chod školy, nemusí ale zodpovídat za každý jeden PLPP. Je možné pověřit touto odpovědností třídní učitele, výchovného poradce, školního speciálního pedagoga nebo školního psychologa.

Postup při zavádění 1.stupně podpůrných opatření

- Zjištění obtíží žáka na základě vyhodnocení školní práce.
- Zjištění, zda-li jsou tyto diagnostikované obtíže vázány na obsah práce (učivo, strategie učení, předmět) nebo na způsob učitelovy práce (vyučovací styly, hodnocení, komunikace).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

- Vyhledání obecných principů, specifik.
- Zjištění, zda-li se obtíže žáka prolínají i do jiných předmětů a vzdělávacích oblastí.
- Přesné pospání projevů obtíží.
- Stanovení cílů , úprava metod a organizace vyučování, sestavení PLPP.

Materiály poskytnuté lektorkou semináře Mgr. Marikou Kropíkovou